

Мамука Олена

магістр державного управління
ад'юнкт кафедри управління в ОВС
Національної академії внутрішніх справ

ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У ГАЛУЗІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Згідно до Закону України “Про залізничний транспорт” залізничний транспорт – це виробничо-технологічний комплекс організацій і підприємств залізничного транспорту загального користування, призначений для забезпечення потреб суспільного виробництва і населення країни в перевезеннях у внутрішньому і міжнародному сполученнях та надання інших транспортних послуг усім споживачам без обмежень за ознаками форми власності та видів діяльності тощо [1].

До структури залізничного транспорту входять підприємства залізничного транспорту, які здійснюють перевезення пасажирів і вантажів, рухомий склад залізничного транспорту, залізничні шляхи сполучень, підприємства промислового залізничного транспорту, навчальні заклади, дошкільні заклади, установи охорони здоров'я, науково-дослідні, проектно-конструкторські організації та інші підприємства, що забезпечують діяльність та розвиток залізничного транспорту.

Залізничний транспорт України є найбільш розвиненим порівняно з іншими видами транспорту. Як бачимо, залізничний транспорт представлений значною кількістю суб'єктів та об'єктів. Виконання значних завдань зумовлює наявність великої кількості різноманітних правовідносин у сфері залізничного транспорту. Тому врегулювання цих правовідносин здійснюється значною кількістю нормативно-правових актів [2, С.58-59].

Як зазначають фахівці в галузі транспортного права, основною особливістю правового регулювання у сфері залізничного транспорту є наявність структури, що одночасно є і суб'єктом господарювання, і органом господарського керівництва. Цією структурою є Укрзалізниця [2, С.62-63]. Правовий статус Укрзалізниці визначається Положення про Державну адміністрацію залізничного

транспорту України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 29.02.1996 № 262, яка є органом управління залізничним транспортом загального користування підвідомчим Міністерству транспорту та зв'язку України [3].

На сьогодні Указ Президента України від 09.12.2010 № 1085 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» [4] вніс певні зміни до структурної побудови Мінтранззв'язку, виокремивши Укрзалізницю з підвідомства утвореного Міністерства інфраструктури України.

Слід зазначити, що розбудова ринкових відносин вимагає змін у організації управління залізничним транспортом України. Для визначення пріоритетів майбутніх змін в управлінні доцільним буде звернення до світового досвіду моделювання управління залізничним транспортом. Необхідно відмітити те, що багато процесів управлінської діяльності здійснюються державними та недержавними компаніями не залежно від форми власності об'єкта управління. Питання постає у тому, у яких сферах діяльності транспорту доцільним постає управління, що буде здійснюватися недержавними компаніями, а які потребують керівництва та контролю з боку держави. Ключовим моментом при визначенні особливостей певної моделі управління є частка певної форми власності.

Як приклад, відповідно до Постанови Уряду Російської Федерації від 30.07.2004 № 397 Федеральне агентство залізничного транспорту є федеральним органом виконавчої влади, що здійснює функції з реалізації державної політики, надання державних послуг і управління державним майном у сфері залізничного транспорту. Зазначене агентство знаходиться у віданні Міністерства транспорту Російської Федерації та здійснює від імені Російської Федерації повноваження акціонера радянсько-монгольського акціонерного товариства "Улан-Баторська залізниця", заснованого на підставі Угоди між Урядом СРСР та Урядом Монгольської Народної Республіки від 06.06.1949 року [5].

На противагу зазначеному вище у Великобританії використовується інша модель правовідносин у сфері залізничного транспорту. Британська залізнична компанія Network Rail була утворена у 2002 році для управління залізничною інфраструктурою Великобританії після приватизації британських залізниць. В її

віданні знаходиться керівництво залізничними шляхами, тунелями, мостами, системами сигналів і електропостачання, а також частиною станцій. Пасажирські та вантажні перевезення, включаючи експлуатацію та обслуговування рухомого складу, знаходяться у підпорядкуванні інших приватних компаній. Тобто основними клієнтами Network Rail окремі та у більшій частині компанії приватного сектору залізничних транспортних перевезень, відповідальні за пасажирські перевезення (TOCs) та вантажні операції (FOCs). Network Rail самі по собі не здійснюють пасажирські чи вантажні перевезення, компанії несуть спільну відповідальність за надання транспортних послуг перед клієнтами [6].

Як висновок, можна зазначити, що умови сьогодення вносять зміни та корективи до якості управлінської діяльності залізничною системою держави й удосконалення питань правового регулювання відносин у цій галузі. Відповідно це є як один із кроків на шляху реформування транспортної політики України в процесі інтеграції до Європейського Союзу та виконання зобов'язань в рамках СОТ.

Література

1. Про залізничний транспорт : Закон України від 4 липня 1996 р. № 273/96-ВР // Відомості Верховної Ради. - 1996. - № 40. - Ст.183 (із змінами).
2. Транспортне право України : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М. Л. Шелухін, О. І. Антонюк, В. О. Вишнівецька та ін. ; за ред. М. Л. Шелухіна. — К. : Вид. Дім «Ін Юре», 2008. - 896 с.
3. Положення про Державну адміністрацію залізничного транспорту України : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.02.1996 року № 262.
4. Указ Президента України від 09.12.2010 року № 1085 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади».
5. Положение о Федеральном агентстве железнодорожного транспорта : Постановление Правительства Российской Федерации от 30.07.2004 года № 397 Ресурс доступу : www.rg.ru/2004/08/11/zheleznodorojny-doc.html
6. РИА новости Ресурс доступу: www.rian.ru/crisis/20090827/182648245.html